

linnia, 6, 132–138. https://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/17_2018/26.pdf

Volkova I. A. (2025). Modeli diahnostryky ymovirnosti bankrutstva subiektiv hospodariuvannya: vitchyzniani dosvid ta zarubizhnyi dosvid [Models for diagnosing the probability of bankruptcy of economic entities: domestic and foreign experience]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 3, 72–77. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.3.72>

Yankovets T. M. & Cherniuk Yu. V. (2016). Porivniannia suchasnykh modelei diahnostryky ymovirnosti bankrutstva pidpriemstva: zakordonnyi ta vitchyzniani dosvid [Comparison of modern models for diagnosing the probability of bankruptcy of an enterprise: foreign and domestic experience]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 20, 58–62. http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2016/14.pdf

УДК 336.64:658.15

JEL: G31; G32; M21

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-11-298-305>

УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ВЕКТОРИ ОПТИМІЗАЦІЇ ЇХ РУХУ

©2025 ЯКОВЕНКО В. С., ОХОТНИК А. В.

УДК 336.64:658.15

JEL: G31; G32; M21

Яковенко В. С., Охотник А. В. Управління грошовими потоками підприємства та вектори оптимізації їх руху

У статті комплексно досліджено теоретико-методичні засади формування та управління грошовими потоками підприємства в умовах сучасної економічної турбулентності. Наголошено, що рух грошових коштів виступає фундаментальною основою забезпечення операційної безперервності, фінансової стійкості та стратегічного розвитку суб'єкта господарювання, а ефективність їх управління визначає здатність підприємства адаптуватися до зовнішніх викликів і внутрішніх обмежень. У роботі поглиблено трактування економічної сутності грошових потоків, розкрито їх роль у структурі капіталообігу та розширено підходи до класифікації, що включають традиційні та цифровізовані форми фінансових трансакцій. Особливу увагу зосереджено на аналізі сучасних проблем управління грошовими потоками українських підприємств, серед яких провідне місце займають касові розриви, дисбаланс між надходженнями та виплатами, низький рівень прогнозованості ресурсної бази та недостатня інтегрованість аналітичних інструментів у фінансові процеси. Виокремлено чинники, що зумовлюють нестабільність потоків у реальному секторі економіки, зокрема вплив інфляційних коливань, воєнних ризиків, нестабільності податкового середовища та порушення регулярності розрахунків між контрагентами. У межах дослідження систематизовано та поглиблено методичні підходи до аналізу, планування та контролю руху коштів. Детально обґрунтовано доцільність застосування моделей Баумоля та Міллера – Орра для оптимізації залишків грошових коштів, а також наведено формалізовані залежності для оцінювання оборотності й розрахунку касових розривів. Показано, що якісна діагностика структури та динаміки потоків забезпечує своєчасну ідентифікацію проблемних зон, визначення напрямів їх оптимізації та підвищення фінансової гнучкості підприємства. Окремий акцент зроблено на ролі цифровізації та автоматизації у процесах управління грошовими потоками. Доведено, що використання ERP-, CRM- і BI-систем, інструментів машинного навчання, алгоритмів прогнозування та електронного документообігу сприяє зростанню точності управлінських рішень, мінімізації фінансових ризиків, посиленню контролю та забезпеченню прозорості фінансових операцій. Інтеграція цифрових рішень визначена як один із ключових векторів оптимізації руху коштів у межах концепції cash management. У статті також обґрунтовано необхідність формування адаптивної системи управління фінансовими потоками, здатної реагувати на економічні шоки, забезпечувати альтернативні сценарії фінансування та підтримувати належний рівень ліквідності. Доведено, що комплексне поєднання аналітичних інструментів, цифрових технологій та стратегічного планування дозволяє зміцнити фінансову стійкість підприємства, підвищити результативність використання ресурсів та забезпечити можливість стабільного розвитку в умовах невизначеності.

Ключові слова: грошові потоки, управління, оптимізація, фінансова стійкість, підприємство, ефективність, планування.

Рис.: 2. **Формул.:** 2. **Бібл.:** 13.

Яковенко Владислав Сергійович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (просп. Дмитра Яворницького, 35, Дніпро, 49000, Україна)

E-mail: vladislavyakovenko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6325-8426>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/U-7113-2017>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59950739400>

Охотник Анастасія Валеріївна – магістрантка кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (просп. Дмитра Яворницького, 35, Дніпро, 49000, Україна)

E-mail: anatasia.oxotnik.18@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-1732-3860>

UDC 336.64:658.15

JEL: G31; G32; M21

Iakovenko V. S., Okhotnyk A. V. Enterprise Money Flow Management and the Vectors for Optimization of Such Flows

The article provides a comprehensive study of the theoretical and methodological foundations for forming and managing a company's money flows in the context of modern economic turbulence. The authors emphasize that money flow is a fundamental basis for ensuring operational continuity, financial stability, and the strategic development of an economic entity, and that the efficiency of its management determines the company's ability to adapt to external challenges

and internal constraints. The article offers an in-depth interpretation of the economic essence of money flows, highlights their role in the capital turnover structure, and expands classification approaches, including both traditional and digital forms of financial transactions. Special attention is given to analyzing current money flow management problems in Ukrainian enterprises, among which the leading issues are money gaps, imbalances between inflows and outflows, low predictability of the resource base, and insufficient integration of analytical tools into financial processes. The factors contributing to instability in money flows in the real sector of the economy have been identified, including the impact of inflationary fluctuations, military risks, instability of the tax environment, and disruptions in the regularity of settlements between counterparties. The study systematizes and deepens methodological approaches to the analysis, planning, and control of money movements. The feasibility of applying the Baumol and Miller – Orr models to optimize money balances is thoroughly defined, and formalized relationships for assessing turnover and calculating money gaps are provided. It is demonstrated that a qualitative diagnosis of the structure and dynamics of money flows ensures timely identification of problem areas, defines directions for their optimization, and improves the financial flexibility of the enterprise. Special emphasis is placed on the role of digitalization and automation in money flow management processes. It is proved that the use of ERP, CRM, and BI systems, machine learning tools, forecasting algorithms, and electronic document management promotes the increase in accuracy of management decisions, minimizes financial risks, enhances control, and ensures the transparency of financial operations. The integration of digital solutions is identified as one of the key directions for optimizing money flow within the conception of money management. The article also substantiates the need to create an adaptive system for managing financial flows, capable of responding to economic shocks, providing alternative financing scenarios, and maintaining an adequate level of liquidity. It is demonstrated that a comprehensive combination of analytical tools, digital technologies, and strategic planning allows strengthening the financial resilience of an enterprise, enhancing the efficiency of resource utilization, and ensuring the possibility of stable development under conditions of uncertainty.

Keywords: money flows, management, optimization, financial resilience, enterprise, efficiency, planning.

Fig.: 2. Formulae: 2. Bibl.: 13.

Iakovenko Vladyslav S. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Economics, Entrepreneurship and Enterprise Management, Oles Honchar Dnipro National University (35 Dmytro Yavornytskyi Ave., Dnipro, 49000, Ukraine)

E-mail: vladislavyakovenko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6325-8426>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/U-7113-2017>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59950739400>

Okhotnyk Anastasiia V. – Master's Student of the Department of Economics, Entrepreneurship and Enterprise Management, Oles Honchar Dnipro National University (35 Dmytro Yavornytskyi Ave., Dnipro, 49000, Ukraine)

E-mail: anastasia.oxotnik.18@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-1732-3860>

Управління грошовими потоками є важливою складовою фінансового менеджменту підприємства, оскільки саме рух коштів гарантує безперервність операційної діяльності та фінансову стабільність суб'єкта господарювання. У сучасних умовах динамічного розвитку ринкових відносин, інфляційних змін і нестабільності фінансових ринків контроль над грошовими потоками стає ще більш актуальним.

Дослідження присвячене методикам управління та вдосконалення грошових потоків підприємств, при цьому головна увага охоплює грошові потоки як ключовий компонент фінансової системи компанії. Робота спрямована на практичні підходи до підвищення ліквідності, ефективного планування доходів і витрат, а також інтеграцію цифрових технологій для автоматизації фінансових процесів і вдосконалення управління.

Раціональне управління фінансовими ресурсами допомагає підприємствам мінімізувати ризики неплатоспроможності, підвищити рівень ліквідності та забезпечити стабільний розвиток. Сучасна економічна ситуація в Україні вирізняється високим рівнем невизначеності, зумовленим як внутрішніми, так і зовнішніми чинниками: воєнним станом, змінами в податковому законодавстві, валютними коливаннями та зростанням цін на енергоресурси. Такі обставини спонукають бізнеси постійно вдосконалювати методи управління гро-

шовими потоками, зосереджуючись на оптимальному використанні ресурсів.

Ефективна організація фінансових потоків виступає не лише інструментом забезпечення життєздатності підприємства у складних умовах, а й основою для його довгострокового стратегічного розвитку. Швидкий розвиток аналітичних технологій і впровадження цифрових фінансових систем пропонують компаніям нові можливості для точного прогнозування та ефективного планування грошових потоків.

Використання сучасного фінансового програмного забезпечення, систем бізнес-аналітики та алгоритмів штучного інтелекту дозволяє підприємствам точніше визначати потреби у фінансуванні та оперативно реагувати на зміни ситуації. Це допомагає ефективніше планувати рух коштів і знижувати ризики касових розривів, збільшує оборотність капіталу та значно покращує фінансові результати діяльності. Проте значною проблемою багатьох українських підприємств залишається дисбаланс між фінансовими надходженнями та витратами. Його причиною часто є відсутність системного підходу до управління фінансами.

Недосконала методологія управління грошовими потоками призводить до втрати платоспроможності, сповільненого виконання фінансових зобов'язань перед постачальниками, накопичення

боргів перед бюджетом і персоналом. Це актуалізує необхідність розроблення дієвих механізмів оптимізації грошових потоків із урахуванням специфіки конкретного бізнесу та галузевих реалій.

Метою дослідження є вдосконалення теоретичних основ управління грошовими потоками підприємства та надання практичних рекомендацій для покращення структури та результативності руху, що, своєю чергою, сприятиме підвищенню ефективності фінансово-господарської діяльності. У рамках роботи здійснюється аналіз ключових компонентів системи управління грошовими потоками, а також оцінюється їхній вплив на фінансову стабільність і прибутковість підприємства.

Для досягнення поставлених цілей необхідно вивчити фактори, які формують грошові потоки, проаналізувати сучасні методи їх планування та контролю, а також визначити вектори вдосконалення управлінських механізмів. Особливий акцент зроблено на впровадженні інноваційних інструментів фінансового аналізу та цифрових технологій, що дозволяють оптимізувати рух коштів і гарантувати стабільний розвиток підприємства.

Сучасні дослідження поглиблюють розуміння проблематики управління грошовими потоками підприємства, акцентуючи увагу на впливі змін у показниках грошових потоків на фінансові результати підприємств, особливо у виробничій галузі. Актуальні дані свідчать, що впровадження ефективних підходів до управління касовими розривами, а також планування й оптимізації грошових надходжень забезпечує підвищення економічної стійкості та конкурентоспроможності компаній. Реалії української економіки додають специфіки до цієї теми.

Вітчизняні дослідження наголошують на труднощах із прогнозуванням руху коштів, відсутності системного підходу та необхідності інтегрування інформаційних технологій до процесів фінансового управління. Так, праці І. П. Частокі [1], Ю. М. Нікольчука та О. П. Лугівської [2] деталізують причини невдач українських підприємств у плануванні грошових потоків та підкреслюють важливість удосконалення організаційно-економічних механізмів управління.

У цьому контексті варто також згадати дослідження Г. Роганової [3], яка акцентує увагу на значенні коефіцієнтного аналізу для виявлення дисбалансів між надходженнями та виплатами, а також роботи І. Ю. Рудь та В. М. Дорохова [4], де обґрунтовується необхідність детальної аналітики руху коштів у системі управління підприємством. Дослідження В. В. Жижурі та Л. А. Свистун [5] підкреслюють актуальність адаптації методів cash management до мінливого економічного середови-

ща, тоді як О. І. Степаненко [6] наголошує на стратегічному значенні принципів формування грошових потоків у довгостроковому плануванні.

Вагомий внесок у розвиток аналітичних підходів роблять Т. О. Мулик [7], яка підкреслює важливість організації аналізу руху коштів відповідно до специфіки діяльності підприємства, та В. С. Андрієць [8], який обґрунтовує залежність економічного зростання від оптимізації фінансових потоків. Також результати Р. А. Чемчикаленка, Н. В. Бондаренко та О. І. Кравченка [9] демонструють необхідність комплексної оцінки ефективності використання грошових ресурсів, а висновки Є. М. Заремби [10] уточнюють методичні підходи до класифікації грошових потоків та їх систематизації в межах фінансового менеджменту підприємства.

Узагальнення сучасних наукових підходів підтверджує, що підвищення ефективності управління грошовими потоками можливе лише за умови поєднання аналітичних інструментів, цифрових технологій та адаптивних управлінських рішень, здатних реагувати на економічну нестабільність і зростання фінансових ризиків.

Управління грошовими потоками є ключовим елементом фінансового менеджменту, що забезпечує стабільне функціонування підприємства в умовах ринкової економіки. Саме система грошових потоків організовує рух фінансових ресурсів, які супроводжують господарські процеси, визначають рівень ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості.

Ефективне управління цими потоками гарантує стабільність і розвиток підприємства як у ближній, так і в довгостроковій перспективі. Грошові потоки охоплюють усі надходження та витрати коштів підприємства за певний проміжок часу [3]. Вони формуються під впливом трьох основних видів діяльності: операційної, інвестиційної та фінансової, які разом утворюють комплексну систему капіталообігу.

Аналіз цих потоків дає змогу ідентифікувати джерела фінансових ресурсів і вектори їх використання, що є визначальним для оцінки ефективності прийнятих управлінських рішень [11]. Головною метою управління грошовими потоками є забезпечення підприємства необхідним рівнем ліквідності, своєчасне виконання фінансових зобов'язань і створення передумов для досягнення прибутковості.

Для кращого розуміння структури організації руху коштів доцільно узагальнити ключові теоретичні положення у вигляді послідовності основних етапів управління грошовими потоками [12]. Систематизація цих етапів дає змогу наочно продемонструвати логіку формування, аналізу та оптимізації фінансових ресурсів підприємства (рис. 1).

Рис. 1. Принципи управління грошовими потоками

Джерело: авторська розробка.

Одним із важливих показників ефективності використання грошових ресурсів підприємства є швидкість обороту коштів. Висока оборотність свідчить про раціональне управління надходженнями та витратами, тоді як низька може вказувати на надмірне накопичення коштів або затримки в поверненні дебіторської заборгованості. Для кількісної оцінки цього показника застосовується коефіцієнт оборотності грошових коштів, який дозволяє підприємству контролювати ефективність руху ресурсів та своєчасно коригувати фінансову політику:

$$K_{об} = \frac{ЧГП}{СЗ}, \quad (1)$$

де $K_{об}$ – коефіцієнт оборотності грошових коштів;
 $ЧГП$ – чистий грошовий потік (надходження – витрати);

$СЗ$ – середній залишок коштів за період = (залишок на початок + залишок на кінець) / 2.

Це передбачає збалансованість між надходженнями та виплатами коштів, уникнення касових розривів, а також ефективне використання тимчасово вільних ресурсів. Такий підхід підвищує фінансову гнучкість підприємства та знижує ризики його неплатоспроможності [4].

У сучасних реаліях особлива увага приділяється розбудові ефективної системи прогнозування грошових потоків. Це включає планування бюджетів руху коштів із урахуванням таких чинників, як сезонність продажів, строки розрахунків із контрагентами, інвестиційні плани та потреби в залученні фінансування.

Для кількісної оцінки касових розривів у практиці фінансового менеджменту застосовують таку формулу:

$$КР = ПВ - ПН, \quad (2)$$

де $КР$ – касовий розрив;

$ПВ$ – планові виплати за період;

$ПН$ – планові надходження за період.

Висока точність прогнозів забезпечує можливість прийняття обґрунтованих управлінських рішень, виявлення дефіциту ресурсів і оперативне коригування фінансової стратегії. Одним із важливих компонентів системи управління грошовими потоками є аналіз структури надходжень і витрат. Зокрема, необхідно оцінювати частку операційних, інвестиційних і фінансових потоків, оскільки саме операційна діяльність має формувати основну частину доходів підприємства.

Детальне дослідження структури грошових потоків дає змогу визначити, які саме напрямки діяльності є найбільш прибутковими, а які – потребують оптимізації чи перегляду. Аналіз надходжень дозволяє встановити стабільність основних джерел фінансування, а оцінка витрат – виявити непродуктивні або надмірні платежі, що знижують фінансову стійкість підприємства.

Крім того, важливо детально відстежувати динаміку грошових потоків у часовому розрізі, аналізуючи не лише сезонні коливання, але й циклічність попиту, поведінкові зміни контрагентів та реакцію підприємства на зовнішні економічні шоки. Таке дослідження дозволяє виявити періоди підвищеного навантаження на ліквідність, а також визначити часові інтервали, коли підприємство формує надлишкові або дефіцитні обсяги коштів. Виявлення подібних закономірностей забезпечує можливість завчасного планування фінансових потреб, що мінімізує ймовірність касових розривів і покращує узгодженість короткострокових фінансових рішень зі стратегічними цілями бізнесу.

Систематичний моніторинг і прогнозування руху коштів сприяють синхронізації фінансової політики з операційною діяльністю, інвестиційними проектами та структурою витрат, що підсилює конкурентні позиції підприємства на ринку. У разі, коли підприємство регулярно покриває нестачу оборотних коштів шляхом залучення короткострокових кредитів або реалізації активів, це сигналізує про дисбаланс у фінансовій системі та недостатню ефективність управління ліквідністю. Така ситуація може свідчити про відсутність гнучкої системи контролю за грошовими потоками або про нерациональний розподіл ресурсів між видами діяльності.

Ключовою умовою стабільності руху коштів залишається якісний контроль за дебіторською та кредиторською заборгованістю. Скорочення періоду інкасації дебіторської заборгованості забезпечує прискорення обороту коштів і зменшення потреби в позикових ресурсах, тоді як ефективне управління кредиторськими зобов'язаннями дозволяє уникнути штрафних санкцій, втрати репутації та надмірної залежності від зовнішніх джерел фінансування. З цією метою підприємства впроваджують системи

лімітів кредитування контрагентів, автоматичні нагадування про терміни оплати, політику диференційованих знижок за швидкі розрахунки, а також інструменти факторингу, форфейтингу та реструктуризації заборгованостей [13].

Окремо варто наголосити на важливості встановлення оптимального обсягу грошових резервів як у касі, так і на поточних рахунках. Надмірне накопичення коштів призводить до втрат від інфляційного знецінення та втраченої вигоди від інвестування, тоді як їх дефіцит підвищує ризик затримки розрахунків та виникнення кризових ситуацій. Тому підприємства використовують науково обґрунтовані підходи до управління грошовими залишками (рис. 2).

Найпоширенішими є моделі Баумоля, Міллера – Орра та їх сучасні модифікації, які дозволяють визначити оптимальний інтервал коливань залишків коштів, мінімізувати транзакційні витрати та підтримувати належний рівень ліквідності в умовах нестабільності ринку. Застосування цих моделей сприяє формуванню гнучкої та адаптивної системи управління ліквідністю, здатної оперативно реагувати на зміни зовнішнього середовища та внутрішні потреби підприємства. Сучасний розвиток у сфері розпорядження грошовими потоками тісно переплітається з процесами цифровізації. Інтеграція систем бухгалтерського обліку, CRM і ERP-платформ надає змогу в реальному часі відстежувати надходження та видатки, аналізувати тенденції фінансових потоків і ухвалювати зважені рішення.

Завдяки цифровим інструментам підприємства отримують можливість автоматизувати значну частину фінансових операцій: формування платіжних календарів, моніторинг дебіторської та кредиторської заборгованості, контроль залишків на рахунках. Системи Business Intelligence (BI) забезпечують глибшу аналітику, що включає візуалізацію потоків, виявлення відхилень і прогнозування показників ліквідності на основі історичних даних.

Окремої уваги заслуговують технології машинного навчання, які поступово впроваджуються у фінансовий менеджмент. Алгоритми здатні моделювати різні сценарії розвитку грошових потоків, враховуючи сезонність, коливання попиту та зовнішні ринкові фактори. Це дозволяє фінансовим менеджерам формувати більш точні прогнози та адаптивно коригувати стратегію управління.

Крім того, цифровізація підсилює контроль і прозорість фінансових процесів. Електронний документообіг, інтегровані системи безпеки та інструменти аудиту зменшують ризики шахрайства та помилок, забезпечуючи надійність фінансової інформації. Таким чином, цифрові технології ста-

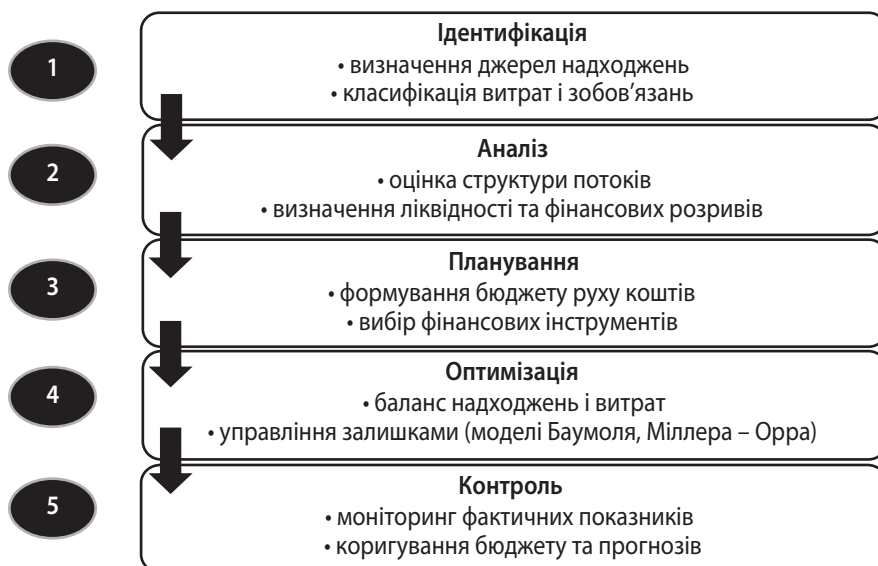

Рис. 2. Етапи управління грошовими потоками

Джерело: авторська розробка.

ють ключовим чинником підвищення ефективності управління грошовими потоками та зміцнення фінансової стійкості підприємства. Автоматизація управління коштами підвищує прозорість фінансових операцій і допомагає знизити ризики. Не менш значущу роль відіграє аналітика даних у плануванні грошових потоків. Застосування інструментів бізнес-аналітики (*Business Intelligence*) та методів машинного навчання дає можливість прогнозувати рух коштів, спираючись на історичні дані, враховувати сезонні зміни та вплив макроекономічних чинників [6]. Це дозволяє підприємствам адаптувати свої фінансові стратегії до нових умов та ефективніше приймати управлінські рішення.

Система управління фінансами повинна бути гнучкою та пристосованою до змін, особливо в умовах економічної нестабільності. Для цього необхідно розробляти різні сценарії руху коштів, оцінювати можливі ризики та планувати альтернативні джерела фінансування. Такий підхід сприяє підтримці фінансової стабільності навіть за несприятливих зовнішніх обставин. Ключовим вектором оптимізації грошових потоків є ретельний контроль витрат.

Скорочення неефективних витрат, упровадження системи бюджетування та підвищення продуктивності виробничих процесів дають змогу збільшити обсяг вільних коштів. Це розширює можливості підприємства для реалізації інвестиційних проектів і зростання капіталу. Важливою складовою вдосконалення фінансового менеджменту є впровадження концепції *cash management*, що охоплює комплекс заходів із централізованого

контролю над грошовими потоками [7]. Її завдання – забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів, оптимізувати операційні витрати та досягти балансу між платежами та надходженнями.

Цей підхід вже активно застосовується в діяльності великих корпорацій і поступово інтегрується в практику середніх підприємств. Варто звернути особливу увагу на взаємозв'язок між грошовими потоками та прибутковістю. Практика свідчить, що високий рівень прибутку не гарантує достатньо великої кількості наявних коштів, оскільки прибуток може бути лише результатом облікових операцій без реальної ліквідності. Тому детальний аналіз руху коштів дає більш об'єктивну картину фінансового стану підприємства, ніж просте вивчення звіту про прибутки та збитки.

Оптимізація розпорядження коштами також включає використання різноманітних фінансових інструментів, таких як лізинг, факторинг, кредитні лінії чи випуск облігацій [8]. Розумне поєднання цих механізмів забезпечує більшу гнучкість у фінансуванні діяльності, дозволяє знизити витрати на залучення капіталу та сприяє ефективнішому використанню ресурсів.

В умовах українських реалій оптимізація грошових потоків має враховувати нестабільність зовнішнього середовища, інфляційні процеси та валютні коливання. Для цього підприємствам необхідно розробляти антикризові фінансові стратегії, створювати резерви ліквідності та впроваджувати системи внутрішнього аудиту фінансових операцій. Такий підхід сприяє підвищенню фінансової стійкості та адаптивності бізнесу до змін у середовищі.

Ефективне управління грошовими потоками базується на комплексному підході, який охоплює планування, прогнозування, аналіз, контроль і оптимізацію. Застосування цих елементів у практиці фінансового менеджменту дозволяє не лише забезпечити стабільність діяльності підприємства, а й зміцнити його конкурентні позиції та створити платформу для сталого розвитку в умовах сучасних економічних викликів.

Для підвищення ефективності управління грошовими потоками підприємствам слід впроваджувати конкретні заходи на основі аналізу поточних показників. Наприклад, дослідження українських компаній у сфері виробництва показало, що середній рівень касових розривів сягає 12–15% від місячного обороту, а середня оборотність дебіторської заборгованості становить 45 днів [9].

Підприємства, які застосували систему прогнозування грошових потоків та автоматизовані інструменти контролю (ERP та BI-системи), скоротили терміни повернення дебіторської заборгованості на 18% та збільшили оборотність коштів на 10% [10]. Крім того, введення бюджетування на рівні підрозділів дозволило оптимізувати витрати та забезпечити стабільний рівень ліквідності. Такий підхід демонструє практичну користь впровадження системного управління грошовими потоками та підвищує фінансову стійкість підприємства навіть у нестабільних економічних умовах.

Для ефективного управління грошовими потоками підприємству рекомендується впроваджувати системний підхід, що поєднує планування, контроль та оптимізацію руху коштів. До практичних заходів належать розробка прогнозів надходжень і витрат із урахуванням сезонності та специфіки діяльності, складання бюджетів руху коштів, контроль за дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також застосування сценарного планування для оцінки можливих фінансових ризиків.

Додатково підприємству доцільно використовувати цифрові інструменти бізнес-аналітики, автоматизовані системи обліку та фінансові моделі управління ліквідністю, що дозволяють своєчасно реагувати на зміни у фінансовому стані та забезпечують збалансованість надходжень і витрат. Такі практичні рекомендації сприяють підвищенню фінансової стійкості підприємства, оптимізації використання ресурсів та зміцненню конкурентних позицій на ринку.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження засвідчило фундаментальну роль управління грошовими потоками в забезпеченні фінансової стійкості підприємства та його здатності адаптуватися до змін конкурентно-

го середовища. Результати роботи довели, що ефективність функціонування підприємства значною мірою залежить від здатності формувати збалансований рух коштів, своєчасно прогнозувати потребу в ресурсах і мінімізувати ризики ліквідності.

У межах поставленої мети було поглиблено й удосконалено теоретичні основи управління грошовими потоками. Зокрема:

- ✦ уточнено зміст і функціональне значення принципів управління грошовими потоками в контексті сучасної економічної динаміки;
- ✦ удосконалено підхід до класифікації грошових потоків шляхом включення цифрових потоків та фінансових трансакцій, характерних для автоматизованих систем;
- ✦ розширено теоретичне трактування процесів прогнозування та моделювання руху коштів із урахуванням інструментів бізнес-аналітики, машинного навчання та сценарного аналізу;
- ✦ обґрунтовано роль систем внутрішнього контролю, моніторингу ліквідності та механізмів раннього попередження як базових елементів сучасної теорії cash management.

Узагальнення сучасних наукових підходів дозволило сформулювати цілісну концепцію управління грошовими потоками, що поєднує традиційні фінансові інструменти з можливостями цифрових технологій. Встановлено, що впровадження автоматизованих систем, ERP-платформ і аналітичних рішень підвищує точність прогнозування, прискорює обіг коштів і сприяє зміцненню фінансової дисципліни.

Отже, результати дослідження створюють оновлене теоретичне підґрунтя для формування ефективної системи управління грошовими потоками, яка відповідає вимогам цифрової економіки та забезпечує підприємству стійкість, прозорість і здатність до довгострокового розвитку. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Частокоренко І. П. Управління грошовими потоками підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 5/1. С. 56–60. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9254e77a-7425-4151-aedb-729bd0608628/content>
2. Нікольчук Ю. М., Лугівська О. П. Організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками підприємства в сучасних умовах господарювання. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2020. № 3. С. 95–102. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-282-3-17>

3. Роганова Г. Коефіцієнтний аналіз грошових потоків підприємства. *Економічний дискурс*. 2021. Вип. 3–4. С. 128–138. DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2021-2-13>
4. Рудь І. Ю., Дорохов В. М. Аналіз грошових потоків у системі управління підприємством. *Економічний простір*. 2024. № 194. С. 30–35. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.194.30-35>
5. Жижур В. В., Свистун Л. А. Актуалітети управління грошовими потоками на підприємстві. *Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи* : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 25 листопада 2022 р.). Полтава, 2022. С. 86–88. URL: <https://reposit.nupr.edu.ua/handle/PoltNTU/12064>
6. Степаненко О. І. Принципи управління грошовими потоками підприємства: стратегічний аспект. *Методи та форми управління соціально-економічним розвитком держави* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 23 серпня 2019 р.). Дніпро, 2019. С. 116–119. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/32520>
7. Мулик Т. О. Організація аналізу грошових потоків на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-3>
8. Андрієць В. С. Забезпечення економічного зростання підприємства за допомогою оптимізації грошових потоків підприємства. *Економіка, фінанси, право*. 2008. № 11. С. 16–18.
9. Чемчикаленко Р. А., Бондаренко Н. В., Кравченко О. І. Грошові потоки підприємства: особливості оцінки ефективності їх формування та використання. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 16. С. 851–854. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/129.pdf
10. Заремба Є. М. Грошові потоки підприємства: сутність і класифікація. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2012. Вип. 2. С. 87–92. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2012-2\(23\)-87-92](https://doi.org/10.26642/pbo-2012-2(23)-87-92)
11. Яковенко В. С. Використання засобів штучного інтелекту у логістичних системах дистриб'юторських компаній / ред. кол-в: Ю. Г. Лисенко (голова), член-кор. НАН України. 2010. С. 118.
12. Зайцева Н. В., Яковенко В. С. Консолідація даних у бізнес-аналізі діяльності підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 8. С. 1222–1227. URL: <https://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/10201.pdf#page=1223>
13. Ткаліч Д. К., Яковенко В. С. Особливості механізму управління інноваційними процесами підприємства. *Бізнес Інформ*. 2022. № 12. С. 93–98. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-12-93-98>
- mizing the cash flows of the enterprise]. *Ekonomika, finansy, pravo*, 11, 16–18.
- Chastokolenko I. P. (2018). Upravlinnia hroshovymy potokamy pidpriemstva [Enterprise cash flow management]. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, 5/1, 56–60. <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9254e77a-7425-4151-aedb-729bd0608628/content>
- Chemchykalenko R. A., Bondarenko N. V. & Kravchenko O. I. (2018). Hroshovi potoky pidpriemstva: osoblyvosti otsinky efektyvnosti yikh formuvannya ta vykorystannya [Enterprise cash flows: features of evaluating the efficiency of their formation and use]. *Ekonomika i suspilstvo*, 16, 851–854. https://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/129.pdf
- Mulyk T. O. (2022). Orhanizatsiia analizu hroshovykh potokiv na pidpriemstvi [Organization of cash flow analysis at the enterprise]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 40. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-3>
- Nikolchuk Yu. M. & Luhivska O. P. (2020). Orhanizatsiino-ekonomichniy mekhanizm upravlinnia hroshovymy potokamy pidpriemstva v suchasnykh umovakh hospodariuvannya [Organizational and economic mechanism of enterprise cash flow management in modern economic conditions]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky»*, 3, 95–102. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2020-282-3-17>
- Rohanova H. (2021). Koeffitsientnyi analiz hroshovykh potokiv pidpriemstva [Ratio analysis of enterprise cash flows]. *Ekonomichnyi dyskurs*, 3–4, 128–138. <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2021-2-13>
- Rud I. Yu. & Dorokhov V. M. (2024). Analiz hroshovykh potokiv u systemi upravlinnia pidpriemstvom [Cash flow analysis in the enterprise management system]. *Ekonomichnyi prostir*, 194, 30–35. <https://doi.org/10.30838/EP.194.30-35>
- Tkalich D. K. & Yakovenko V. S. (2022). Osoblyvosti mekhanizmu upravlinnia innovatsiynymy protsesamy pidpriemstva [Features of the mechanism of managing innovation processes of the enterprise]. *Biznes Inform*, 12, 93–98. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-12-93-98>
- Yakovenko V. S. (2010). Vykorystannya zasobiv shuchoho intelektu u lohistychnykh systemakh dystrybiutor-skykh kompanii [Use of artificial intelligence tools in logistics systems of distribution companies]. red. kol-v: Yu. H. Lysenko (holova).
- Zaitseva N. V. & Yakovenko V. S. (2015). Konsolidatsiia danykh u biznes-analizi diialnosti pidpriemstv [Data consolidation in business analysis of enterprise activities]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, 8, 1222–1227. <https://socrates.vsau.org/repository/getfile.php/10201.pdf#page=1223>
- Zaremba Ye. M. (2012). Hroshovi potoky pidpriemstva: sutnist i klasyfikatsiia [Enterprise cash flows: essence and classification]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu*, 2, 87–92. [https://doi.org/10.26642/pbo-2012-2\(23\)-87-92](https://doi.org/10.26642/pbo-2012-2(23)-87-92)

REFERENCES

Andriiets V. S. (2008). Zabezpechennia ekonomichnoho zrostantia pidpriemstva za dopomohoiu opty-mizatsii hroshovykh potokiv pidpriemstva [Ensuring the economic growth of the enterprise by opti-